

Cvrsvs Philosophicvs

Arriaga, Rodrigo de

Antverpiæ, 1632

Sect. III. De Specie prædicabili.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95614](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95614)

habeat plura individua sub se, id enim proprium est speciei prædicabilis, sed quia subest generi: hoc autem non habet, quia fiat superior suis individuis.

Aduerto Tertio, speciem subiicibilem posse dupliciter considerari, vel secundum rationem speciei in quâ conuenit cum prædicabili, vel secundum rationem subiicibilis, in quâ ab illâ differt. His positis,

Respondeo, speciem in ratione subiicibilis constitui & per hoc quod genus abstrahatur ab ipsâ, & per actum quo genus & differentia concipiuntur per modum vnius. Probatur, quia species subiicibilis dicitur duo: & esse ens constitutum ex genere & differentiâ, & esse inferius ipso genere, eo autem ipso, quod genus & differentia apprehenduntur per modum vnius, iam est constituta species prout abstrahit à prædicabili & subiicibili. Si autem ei iam sic constitutâ accedat actus, quo genus fiat superius illi, iam ipsa manet inferior, & subiicibilis generi: nam idem est Petrum esse Paulo superiorem, & Paulum esse inferiorem Petro: ergo idem erit genus constitui, vt superius respectu speciei, & hanc constitui vt inferiorem seu subiicibilem, quod non indiget maiori explicatione.

SECTIO III.

De Specie prædicabili.

SUBSECTIO PRIMA.

Eius definitio explicatur.

39 SPECIES prædicabilis, definita à Porphyrio, est, *qua de pluribus differentiis numero in eo, quod quid completè prædicatur*. Tota hæc definitio supra explicata est Sectione I. dum egimus de definitione Generis: vbi ostendimus, quâ ratione Genus & Species inter se distinguantur, quia scilicet per prædicationem specificam explicatur tota essentia subiiciti, secus per genericam. Ex quo intelliges, quâ ratione etiam alia ipsa prædicabilia, v. g. Differentia, Proprium, & Accidens, possint esse species, quando scilicet prædicantur de hac & illâ Differentiâ, Proprio, & Accidente, vt patet in hac prædicatione; *hoc rationale est rationale, hoc risibile est risibile*: quia in his *rationalis* & *risibilis* prædicantur substantiue per modum per se stantis. Aliunde verò est prædicatio completa, iuxta dicta supra, vbi idem diximus de prædicatis genericis; ergo erit specifica.

Hic aduerte, etiam si definitio, *hominis* v. g. solum prædicetur de pluribus differentiis numero, & completè, v. g. *Petrus est animal rationale*, non tamen esse propriè prædicationem speciei, quia non est absolutè *in quid*, sed *in quid*, & *quale*: *in quid*, quatenus prædicatur expresse genus; *in quale* verò, quatenus expresse prædicatur differentia, vnde est prædicatio partim generica, partim differentialis: species autem debet esse vnicum tantum prædicabile, & omnino *in quid*, idcoque debet fieri per nomen substantiuum, completens indiuisibiliter & implicite ipsum genus, & differentiam, vt *homo*, *equus*, &c.

40 His positis, quæ certa sunt, duo possunt in

præsenti dubitari. Primum est, an species subiicibilis subalterna, v. g. *animal*, *uiuens*, *corpus*, sit etiam species prædicabilis. Communiter negatiue respondetur; quia species subalterna est idem ac genus, genus autem non est species prædicabilis, ergo nec ea species. Censeo tamen, speciem subalternam non vt subalternam, sed materialiter, quatenus est prædicabilis de hoc & illo individuo incompletè, esse speciem prædicabilem. Hæc est certa ex dictis à num. 28. vbi ostendimus, genus v. g. *animal*, quando prædicatur de individuo immediatè de hoc & illo *animali*, fortiri rationem speciei prædicabilis; ergo id etiam poterit habere species subalterna, quæ idem est cum genere. Si autem sumatur vt subalterna, non est formaliter prædicabilis completè, quia vt talis respicit essentialiter alias differentias essentielles, quibus medianibus respicit indiuidua; ergo vt subalterna formaliter non comparatur cum individuo, tamquam completa illorum essentia, sicut neque genus, formaliter vt genus, respicit completè sua inferiora.

Secunda difficultas est, an ratio personæ diuinæ sit species, an genus respectu trium diuinarum personarum. Negant aliqui, quia tres diuinæ personæ sunt omnino æquales inter se, species autem non possunt esse æquales. Sed hæc ratio omnino displicet, & in eâ committitur circulus: quia dum hi sibi obiciunt, species posse esse inter se æquales, vt patet exemplo personarum diuinarum; respondent, propterea personas diuinas non differre specie, quia sunt æquales; aliunde autem dicunt eas esse æquales, quia non differunt specie. Absolutè autem eos rogo, dicant mihi, vbi in definitione speciei sit particula aliqua quæ excludat æqualitatem, Diuersitatem fautor requiri: at diuersitas nõ requirit inæqualitatem, quia diuersitas datur inter personas diuinas, & non datur inæqualitas (siue deret species, siue non) ergo gratis requirunt ad rationem speciei eam inæqualitatem, propterea positiue Disputatione I. de Animâ à num. 255. ostendam, duas species posse esse omnino æquales; vbi longior erit nobis cum his recentioribus concertatio.

Dicendum ergo est, personam diuinam vt sic 41 esse genus respectu huius & illius personæ diuinæ, & has inter se formali specie differre. Secundo, Patrem, Filium & Spiritum sanctum, non esse speciem prædicabilem, quia non conueniunt, nec possunt, nisi vnico tantum individuo: ad speciem autem prædicabilem requiritur multiplicabilitas indiuiduorum intra eam speciem (vt ex dicendis Subsectione 2. constabit) differrent ergo inter se specie subiicibili, quæ non petit hanc multiplicabilitatem, sed solum contineri sub genere, quod hæc personalitates habent.

SUBSECTIO SECUNDA.

An Species, quæ vnicum habet indiuiduum, sit prædicabilis.

QVÆRIMVS, vtrum Species subiicibilis, quæ vnicum tantum habeat indiuiduum possibile (vt de speciebus Angelicis ex mente D. Thomæ in materiâ de Angelis, pro præsentî quæstione suppono, & de relationibus diuinis ex Catholica sententiâ numero præcedenti diximus) sit etiam

etiam species prædicabilis, an verò ad hanc requirantur plura indiuidua possibilia. Adeò certum videtur ex ipsa definitione speciei, requiri pluralitatem indiuiduorum, vt à nemine in dubium id reuocatum fuisset, nisi Caietanus cap. 4. de Ente & essentia, & cap. 4. de Specie, pro opposita opinione stetit contra mentem Angelici Doctoris, qui Parte 1. quaest. 13. artic. 9. in corp. expressè docet, nomen *Deus* esse incommunicabile, idcoque non Vniuersale, nisi summum in
 43 sententià eorum qui fingunt plures Deos. vbi D. Thomas ad Vniuersalitatem expressè requirit multiplicatam; quæ quia verè non est in Deo, iuxta doctrinam Catholicam, ideò abolutè negat esse Vniuersale: quia autem in errore gentium esset multiplex Deus, in illis fatetur futurum Vniuersale. Ratio autem, quæ mouit D. Thomam, & quæ manifestè suadet communem sententiam, est; quia Vniuersale debet esse vnum in multis in ratione vniuersali (vt diximus Disputatione IV. initio) sed species quæ vnicum tantum habet indiuiduum possibile, non potest esse vna in multis, ergo non potest esse vniuersalis, ergo nec prædicabilis. Res hæc adeò est clara, vt superfluum sit in eà diuini inquirari.

Omitto rationem, quæ nonnulli probant hanc Conclusionem, desumptam ex eo, quòd non posset tunc ratio specifica præcindi ab indiuiduali, eò quòd eisdem, quibus esset simile illud indiuiduum per rationem specificam, esset etiam per indiuidualem; præcisio autem non posset esse nisi habeat pro fundamento similitudinem & dissimilitudinem: omitto, inquam, hanc rationem; quia (vt ostendi Sectione 1.) independentè à similitudine & dissimilitudine dari potest præcisio, possetque aliquis eas specificas operationes, quibus Gabriel differret à Michaële, concipere, & consequenter rationem specificam illius non cogitando an esset vnicum, an plura indiuidua. Fateor, Thomistas hoc non posse docere, eò quòd ipsi indiuiduationem solum concipiant penes ordinem ad materiam: qui ordo cum in Angelis non sit, necessariò in conceptu specifico deberet concipi ratio indiuidua, si conceptus ille vt specificus cognosceretur. Dico vt
 44 *specificus*, quia posset concipi ea differentia specifica, & dubitari an esset vltima; & consequenter, an adhuc etiam post illam esset aliqua alia ratio indiuiduans. Omisâ ergo hac impugnatione, do Caietano, in eo casu posse præcindi rationem specificam ab indiuiduali; addo tamen, inde nullo modo sequi, illam speciem esse Vniuersalem, quia ad hoc requiritur, vt possit esse in pluribus: sed quantumuis illa præcindatur, semper dicit ordinem ad vnicum tantum indiuiduum; ergo quantumuis præcisâ, semper est singularis, sicut quamuis natura diuina præcindatur à personis, semper est singularis, quia semper est immultiplicabilis.

Dices Primò pro Caietano, Illa natura potest ita confusè cognosci, vt ignoretur sit necne multiplicabilis: sed tunc concipitur per modum rei vniuersalis, ergo illa natura potest fieri Vniuersalis. Confirmatur Primò, illa natura vt sic accepta non est singularis, ergo Vniuersalis. Secundo, quia entia spiritualia non possunt cognosci à nobis nisi ad modum entium materialium; sed entia materialia necessario sunt multiplicabi-

lia, ergo etiam spiritualia debent à nobis concipi vt multiplicabilia; ergo vt Vniuersalia, ergo species Gabrielis, quantumuis sit determinata ad vnicum indiuiduum, poterit à nobis fieri vniuersalis per intellectum.

Vt ab hoc vltimo incipiamus, Primò respondeo, non esse de ratione, & conceptu entis materialis, posse esse Vniuersale; quia indiuiduatio materialis non est Vniuersalis: & casu quo esset aliquod ens materiale immultiplicabile (quod fortasse non repugnat) non esset vniuersale. Secundo respondeo, non debere concipi res spirituales omnino sicut res materiales; (neque enim debet concipi Angelus vt compositus ex materiâ & formâ:) ergo non quia res materiales sunt vniuersales, ideò debent concipi spirituales ad modum vniuersalium. Alioquin etiam natura diuina deberet esse vniuersalis, iuxta Caietanum, quod tamen ipse negat, nescio, quâ consequentiâ. Tertiò: Transeat, eam concipi ad modum Vniuersalis, inde tamen non sequitur, esse Vniuersale, sed concipi ac si esset vniuersalis; sicut non quia concipitur vt res materialis, ideò debet esse materialis; nec quia Angelus concipitur per modum formosi iuuenis alati, ideò ipse verè est iuuenis alatus. Arguit ergo Caietanus in quatuor terminis, saltat enim ab eo, quòd concipiantur per modum Vniuersalis, & infert, ergo in se sunt vniuersales. quod eodem modo etiam debuisset de naturâ diuinâ, propter eandem rationem, docere. Ad præcipuam obiectionem respondeo, posse quidem illam entitatem ita confusè cognosci, vt intellectus nequeat discernere, sit necne multiplicabilis; nego tamen ideò esse vniuersalem: inde enim tantum inferatur non posse ab intellectu discerni, vtrum sit vniuersalis necne, non verò illam in se esse vniuersalem. Ratio est, quia, vt sit Vniuersalis verè & realiter, debet esse verè & realiter multiplicabilis: at non sit multiplicabilis verè & realiter, ex eo quòd intellectus ignoret eius immultiplicabilitatem. Ad primam confirmationem concedo, 46 illam entitatem concipi vt vniuersalem, nego tamen esse Vniuersalem ob defectum multiplicabilitatis. Sed vrgebis: Vniuersale adæquatè est per intellectum, ergo si concipitur vt vniuersalis, verè erit vniuersalis. Respondeo, Vniuersale non esse adæquatè per intellectum, supponit enim multiplicatam in re vniuersali, quæ multiplicitas non esset verè in illa naturâ de quâ loquimur, & consequenter non posset fieri vniuersalis.

Dices secundo pro Caietano, Hæc prædicatio, *hic Angelus est Michaël* non est idemtica, ergo specifica. Mala consequentia, quia, vt prædicatio non sit idemtica, sufficit, si diuerso modo res explicentur per prædicatum quàm per subiectum, quod potest contingere per terminos omnino æquales, vt patet in hac, *homo est animal rationale*, & *hic homo est Petrus*, & aliis propè infinitis. Cum ergo per *hæc Angelus* diuerso modo explicetur natura quàm per *hæc Michaël*, etiam si non sit prædicatio vniuersalis, non tamen erit idemtica.

Rogabis, an saltem negatiuè illa natura esset vniuersalis, quatenus non cognosceretur expressè, vt positiuè singularis. Quæstio est de modo loquendi, in quâ nonnulli negantes præcisiones, negant etiam naturam futuram vniuersalem negatiuè,

gatiuè, eò quòd non posset præcindi à singularitate. Sed hi Auctores minus consequenter loquantur: nam si sermo sit de præcisione obiecti, certum est, hanc non requiri ad Vniuersalem in eorum sententià eas præcisiones negante; si verò sit sermo de præcisionibus formalibus, ipsi eas expresse concesserant inter eam naturam & indiuiduationem, & nos suprà Disputatione vi. num. 12. easdem ostendimus; ergo ob defectum præcisionis non rectè negatur illi naturæ vniuersalitatis negatiua. Aliunde ergo id debet negari, quia scilicet illa natura vt sic concepta, positiuè esset singularis, ergo non vniuersalis negatiuè. Consequentia est bona. Antecedens probatur: quia actus terminatus ad illam naturam, positiuè est singularis in essendo & representando, quia & ipse positiuè est vnus, & positiuè representat vnā solam naturam in se vnā positiuè; ergo natura, vt denominata ab illo actu, etiam est positiuè singularis. Quare nos suprà ad actum vniuersalem requisuimus, vt positiuè terminaretur ad plura indiuidua; ergo illa natura non esset vltimo modo Vniuersalis, nisi eam dicas *Vniuersalem negatiuè*, hoc est negantem vniuersalitatem, quo sensu libenter id tibi concedam.

Hic solet disputari, vtrum genus in vnâ specie, & hæc in vno indiuiduo reperiri possit. Res est facilis: cui respondeo, totum, quod dicit genus ex parte obiecti, non posse in vnâ specie (idem de specie respectu indiuidui) reperiri. Ratio ex dictis est manifesta, quia genus dicit omnes species, & species omnia indiuidua: sed vna species non est omnes, nec vnum indiuiduum est omnia indiuidua, ergo nec vna species continet totum, quod dicit genus ex parte obiecti, nec vnum indiuiduum totum, quod dicit species. Thomistæ putant, totum, quod dicit genus, in ipsorum sententiâ, esse in qualibet specie, quia est animalitas v. g. abstracta, quæ eadem est in Petro & Paulo. Sed hoc iam suprà reieci, ostendens, terminos implicare, dum realiter ponitur eadem animalitas in hominibus distinctis etiam in ipsa animalitate: probauimus insuper, etiam si abstrahatur ratio animalis, non tamen totam adæquatè posse de quolibet verè prædicari, alias vnica esset in omnibus animalitas.

Hæc, si loquamur ex parte obiecti, quòd si sermo sit de eo, quod genus dicit quantum ad modum concipiendi, tunc fateor, totum genus saluari in vnâ specie, quia ex parte modi concipiendi non aliter omnia animalia concepta sunt, quam si vnicum tantum esset, & eadem voce, quæ genus totum concipitur (v. g. *animal*) eadem inquam voce, de homine etiam solo dicitur & prædicatur, *homo est animal*: imò de vnicò solo indiuiduo, *Petrus est animal*, quo videtur totum genus prædicari de vno, & reuerà totum affirmatur, licet disiunctiue. & hoc modo locum habet, quod communiter dicitur, totum genus saluari in vnica specie.

Fateor, aliter etiam posse dici totum genus in vnâ specie contineri, hoc est, intensiue, quia genus, v. g. *animal*, solum dicit principium sentiendi, totum autem hoc continetur à quolibet animali, etiam si in re non sit tam perfectum vnum ac alterum, vt per se patet. Vnde concludo, Speciem imperfectiorem in re nec extensiue esse totum genus, nec intensiue totam illius per-

fectionem continere, quia non continet totam perfectionem alterius speciei nobilioris, quæ est pars generis in nostrâ sententiâ: è contrario verò speciem nobilissimam, vt inter animalia hominem continere intensiue totam perfectionem generis, id est, non esse in genere animalis quid perfectius, ac intensiue non continere in re totum, quod genus dicit, quia hoc includit etiam alia animalia: sicut solet dici, Deum solum intensiue esse tam perfectum ac ipsum Deum & omnes simul creaturas, extensiue verò plus dicere aggregatum ex Deo & creaturis, quam solum Deum. Quæ de Genere dixi, dicta etiam puta de Indiuiduis respectu Speciei, suppono enim aliunde, etiam Indiuidua posse esse inæqualia in perfectione.

SECTIO IV.

De Indiuiduo.

POST Speciem sequitur Indiuiduum correlatiuum illius, & quatenus Prædicabile inclusum in ipsâ specie, vt dicam infra. Dupliciter sumi potest Indiuiduum, sicut & omnia alia prædicata superiora; vel primò-intentionaliter, id est secundum id quod habet à parte rei, vel secundò-intentionaliter, id est secundum id quod habet per intellectum.

SUBSECTIO PRIMA.

Indiuidui primæ intentionis definitio.

DEFINITIVè Indiuiduum primò-intentionaliter esse id, cuius collectio proprietatum in nullo alio potest reperiri. Proprietates, de quibus hic est sermo, continentur his carminibus:

Forma, Figura, Locus, Tempus cum Nomine, Sanguis,

Patria, sunt septem, quæ non habet vnus & alter.

Quis enim vnquam vidit duos homines eiusdem omnino ætatis, iisdem parentibus, eodem loco natos, eiusdem altitudinis, nominis, faciei, ingenij, & indolis, ita vt nullum esset vestigium quo dignosci possit inter illos?

Aduerte Primò circa hanc definitionem, non esse intelligendam de eisdem proprietatibus numero: nam in hoc sensu non solum tota collectio, sed neque aliqua ex illis potest naturaliter esse in eodem subiecto; quia accidens non potest naturaliter esse in duplici subiecto. Intelligenda ergo est de accidentibus omnino similibus. Aduerte secundò, siue de omnino similibus, siue de iisdem numero ea definitio intelligatur, non repugnare in ordine ad potentiam absolutam, totam illam collectionem esse in duobus indiuiduis: quare in rigore Metaphysico illa definitio non est bona; solum ergo erit descriptiua, quatenus, etsi Indiuiduum non constituatur formaliter per ea accidentia, in ordine tamen ad nos per illa dignoscitur. Aduerte Tertiò, in eâ non comprehendendi nisi summum Indiuiduum humana, & bruta: nam Indiuidua rerum inanimatarum non habent prædictas proprietates (vt intuenti patebit) & aliquando ita inter se sunt similia, vt inter illa discerni nequeat, vt patet inter duas partes aquæ, albedinis, aut ligni inter se.

Ideo